

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköajoneuvojen latauspisteistä ja latauspistevalmiuksista rakennuksissa sekä rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmistä ja maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n muuttamisesta

Ympäristövaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköajoneuvojen latauspisteistä ja latauspistevalmiuksista rakennuksissa sekä rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmistä ja maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n muuttamisesta (HE 23/2020 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava ympäristövaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Sari Rapinoja, ympäristöministeriö
- ympäristöneuvos Maarit Haakana, ympäristöministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- liikenne- ja viestintäministeriö
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Suomen ilmastopaneeli
- Ensto Oy
- Autotuojat ja -teollisuus ry
- Elintarviketeollisuusliitto ry
- Energiateollisuus ry
- Kaupan liitto ry
- Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- Päivittäistavarakauppa ry
- Rakennusteollisuus RT ry
- RAKLI ry
- Suomen Isännöintiliitto ry
- Suomen Kiinteistöliitto ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Sähköteknisen kaupan liitto ry
- Teknologiateollisuus ry

Valiokunnan lausunto TaVL 14/2020 vp

- toiminnanjohtaja Matti Koistinen, Pyöräliitto
- dosentti Teemu Hartikainen

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksen tavoitteet. Esityksen keskeisenä tarkoituksena on panna täytäntöön rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD-direktiivi) uudet velvoitteet mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Sääntelyn tavoitteena on lisätä sähköajoneuvojen latauspisteitä ja latauspistevalmiuksia rakennuksissa sekä edistää rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmien yleistymistä. Esityksellä pannaan myös toimeen hallitusohjelman tavoitteita, jotka liittyvät asumisen ja rakentamisen hiilijalanjäljen pienentämiseen, hiilineutraalin yhteiskunnan rakentamiseen ja rakentamisen laadun parantamiseen sekä vähäpäästöiseen liikenteeseen.

Keskeiset ehdotukset. Ehdotus uudeksi laiksi sisältää kaksi keskeistä kokonaisuutta: lain 2 luku sääntelee sähköajoneuvojen latauspisteitä ja latauspistevalmiuksia ja 3 luku rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmiä. Lisäksi laissa on säännöksiä viranomaisten toiminnasta. Näiden ohella ehdotetaan muutettavaksi maankäyttö- ja rakennuslakia niiltä osin kuin se koskee toimenpidelupaa tietynlaisen rakennuksen automaatio- ja ohjausjärjestelmän rakentamiseen.

Ehdotetun sääntelyn mukaiset sähköauton latauspisteitä tai niiden valmiuksia koskevat velvoitteet jäsenyivät sen mukaan, onko kysymyksessä uusi vai jo olemassa oleva rakennus ja kuinka laajamittaisesti rakennusta aiotaan korjata. Säännökset eriytyvät myös asuinrakennusten ja muuhun kuin asumiseen käytettävien rakennusten osalta. Velvoitteet skaalautuvat myös pysäköinti- paikkojen määrän mukaisesti.

Sähköautojen latauspisteet. Talousvaliokunta toteaa, että henkilöautokannan sähköistymisen edistäminen on edellytys hallitusohjelman tavoitteille hiilineutraalisuudesta ja liikenteen päästöjen puolittamisesta. Liikenteen sähköistyminen pienentää myös öljyriippuvuutta. Ajoneuvojen latausmahdollisuuksien parantaminen on yksi näistä elementeistä, etenkin ottaen huomioon taa- jamien väliset pitkät etäisyydet maamme harvaan asutuilla seuduilla. Autokannan uusiutuminen kohti sähköä käyttövoimanaan käyttävää edellyttää kuitenkin latauspisteiden lisäystä huomatta- vasti laaja-alaisempaa muutosta. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on käynyt ilmei- seksi myös, että yksilötasolla keskeinen päätöksentekoon vaikuttaja tekijä voi olla asunto-osa- keyhtiölain mukainen päätöksentekomenettely, joka ei ole omiaan edistämään latauspisteiden ra- kentamista niissäkään tapauksissa, kun latauspisteen rakentamisen suhteen aloitteellinen osakas olisi valmis sen itse kustantamaan. Latauspaikkojen rakentamiskustannusten oikeudenmukainen jakautuminen tulisi toteutua myös ensimmäisten ja mahdollisesti jälkeenpäin latausverkkoon mu- kaan liittyvien osakkaiden kesken.

Rakennuksen automaatio- ja ohjausjärjestelmä. Ehdotetun lain vaatimukset vastaavat EPBD- direktiivin säännöksiä, jotka siirretään kansalliseen lainsäädäntöömme sellaisinaan. Ehdotetussa sääntelyssä ei ole varsinaisesti tavoiteltu niiden muokkaamista suomalaisiin olosuhteisiin ja ra- kentamistapaan optimaalisesti soveltuviksi, vaan ne on omaksuttu säädöstekstiin pitkälti sellaisi- naan. Valittu sääntelyratkaisu nojaa pitkälti hallitusohjelmaan ja sen mukaiseen hiilineutraalius- tavoitteeseen: hallitusohjelma korostaa asumisen ja rakentamisen hiilijalanjäljen pienentämistä

Valiokunnan lausunto TaVL 14/2020 vp

sekä sähköautojen latausinfraan rakentamista keskeisinä välineinä vähähiilisyttä tavoiteltaessa. Kun laista laaditaan myöhemmin sen soveltamista tukevaa ohjeistusta, tulee ohjeistuksessa kiinnittää huomiota ratkaisu- ja teknologianeutraaliuden varmistamiseen. Talousvaliokunta muistuttaa, että rakennusten lämmitysratkaisut monipuolistuvat teknologian kehittyessä. Sääntelyssä tulisi huomioida kaikenlaiset energian käyttöön liittyvät remontit.

Polkupyöräily. Sähköavusteiset polkupyörät ja erilaiset kevyet sähkökäyttöiset kulkuvälineet ovat osa liikenteen sähköistymistä ja tärkeässä osassa liikenteen päästöjen vähentämisessä. Talousvaliokunta huomauttaa, että vaikei sähköpyörien edellyttämä infrastruktuuri varsinaisesti kuulu käsittelyssä olevan EU-sääntelyn soveltamisalaan, on syytä huolehtia siitä, että sääntely ja säädökset tukevat näiden kulkuvälineiden yleistymistä.

Kustannukset. Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan taloudelliset vaikutusarvioinnit kohdistuivat direktiivin lähtökohtien mukaisesti rakennuskantaan ja uudisrakentamiseen. Talousvaliokunta pitää hyvänä sääntelyn peruseriaatetta, jonka mukaan vanhoihin rakennuksiin ei vaadita tehtäväksi muutoksia maankäyttö- ja rakennuslain määräysten muuttuessa. Rakennus on hyväksytty käyttöön niiden määräysten nojalla, jotka ovat olleet voimassa rakennuslupahakemuksen vireille tullessa, ja muutoksia tehdään silloin, kun rakennusta saneerataan tai käyttötarkoitusta muutetaan. Velvoite latauspisteiden asentamisesta voi tuottaa turhia kustannuksia tapauksissa, joissa merkittävää käyttöä latauspisteelle ei lyhyellä aikavälillä synny.

Markkinaehtoisesti etenevä latauspaikkojen rakentaminen ottaa huomioon sähköautokannan ja tekniikan kehittymisen myötä jatkuvasti kehittyvät lataustekniikat. Mikäli säädöksillä määritellään liian vahvasti latauspisteiden rakentamista, on riski, että latauspisteitä tulee paikkoihin, joissa niille ei ole käyttöä tai joissa teknologian tarjoamat kustannustehokkaimmat vaihtoehdot ja käyttäjien tarpeet ja toteutetut latauspisteet eivät kohtaa.

Yleisiä huomioita. Talousvaliokunta huomauttaa, että hallituksen esityksen mukainen sääntely merkitsee, että Suomi toimeenpanisi EPBD-direktiivin kunnianhimoisemmin kuin mitä direktiivin perustaso edellyttää. Velvoitteita säädettäessä on huomioitava, että koronaviruksen aiheuttama pandemia vaikuttaa taloustilanteeseen ja investointeihin vielä pitkälle tulevaisuuteen. Epävarmojen talousnäkymien suurimmat vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti korjausrakentamiseen. Tämä on merkittävä tekijä, koska lyhyellä aikavälillä korjausrakentamisen volyyymi ja sitä myöten kiinteistökannan energiatehokkuuden parantuminen on rakennetun ympäristön osalta tärkeä keino hiilidioksidipäästöjen pienentämiseen.

Mikäli pandemian talousvaikutukset pitkittyvät, sillä on vaikutusta myös autokannan uusiutumiseen ja sen johdosta latauspisteiden tarpeisiin. Tällä hetkellä suurin ongelma sähköautojen yleistymisen tiellä on niiden hankintahinta, ei niinkään käyttäjien periaatteellinen vastahakoisuus uuden käyttövoiman hyödyntämiseen.

Säädösympäristöä kehitettäessä on otettava huomioon, kuinka talouden reunaehdot vaikuttavat ihmisten valintoihin. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että kriisin jälkeistä talouden jälleenrakennusta suunniteltaessa kiinnitetään huomiota ratkaisujen kestävyysniin taloudellisessa kuin ympäristöllisessäkin katsannossa. Mikäli nyt ehdotetusta lainsäädännöstä laaditaan myöhemmin

Valiokunnan lausunto TaVL 14/2020 vp

sen soveltamista tukevaa ohjeistusta, tulee ohjeistuksessa kiinnittää huomiota ratkaisu- ja teknologianeutraaliuden varmistamiseen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Talousvaliokunta esittää,

että ympäristövaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 3.6.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juhana Vartiainen kok
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Maria Guzenina sd
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Mari Holopainen vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Riitta Mäkinen sd
jäsen Sakari Puisto ps
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Janne Sankelo kok
jäsen Hussein al-Tae sd
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väätäinen sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Raimo Piirainen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller

Valiokunnan lausunto TaVL 14/2020 vp
Eriävä mielipide

ERIÄVÄ MIELIPIIDE

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki sähköajoneuvojen latauspisteistä ja latauspistevalmiuksista rakennuksissa sekä rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmistä. Ehdotetulla lailla pantaisiin osaltaan täytäntöön muutettu rakennusten energiatehokkuutta koskeva direktiivi. Direktiivi annettiin osana Euroopan unionin puhtaan energian pakettia, jonka tavoitteena on mm. hillitä ilmastonmuutosta.

Hallituksen esityksessä Suomi toimeenpanisi direktiivin kunnianhimoisemmin kuin mitä direktiivin perustaso edellyttää. Liian suuri kunnianhimo johtaa kuitenkin jo valmiiksi korkean kustannustason maan kallistumiseen entisestään, minkä voi nähdä taloudellista kilpailukykyämme rapauttavaksi uhaksi. Lisäksi ei ole ollenkaan sanottua, että vaadituille latauspaikoille tulisi olemaan käyttöä ei-asuinrakennuksissa. Työpaikkojen latauspaikat ovat jo nyt tyhjillään, koska verottaja määritteli työpaikkalatauksen verotusarvoksi 360 euroa vuodessa (30 euroa/kk) mikä teki latauksesta kannattamatonta, koska kotona voi ladata autoonsa sähköä edullisemmin ja lisäksi täysin ilmaisia latauspaikkoja on siellä täällä.

Suomen ilmasto-olosuhteet sekä sisäiset ja ulkoiset etäisyydet tekevät jo valmiiksi vastuullisesti hoidetun ilmastopolitiikan kiristämisen kalliiksi suomalaisille. Esityksen toimeenpanoon käytetyt varat olisivat myös pois muista kohteista, millä saattaa olla esimerkiksi rakennusosalalla ympäristön kannalta jopa kielteisiä vaikutuksia, kun rahaa laitetaan muiden energiatehokkuutta parantavien investointien sijaan tarpeettomiin latauspaikkoihin.

Perussuomalaiset luottavat kysynnän ohjaavaan voimaan ja markkinatalouteen. Jos latauspaikka on keino erottua myönteisesti kilpailijoista ja tarjota kuluttajalle hyötyä, niin silloin latauspisteitä rakennetaan sinne, missä niille on tarvetta. Näin on jo tapahtunutkin, minkä osoittavat maahamme ilmestyneet lukuisat kaupalliset latauspaikat. Myös taloyhtiöt ovat asentaneet latauspaikkoja jo nyt paljon. Lainsäädännön tulisi korkeintaan velvoittaa latauspistemahdollisuuden, eli putkiuksen, asentaminen pysäköintipaikoille.

Sähköautoistuminen on vielä alkuvaiheessa. Käytetty teknologia ja sen soveltamiseen liittyvä osaaminen tulevat vielä kehittymään laadullisesti sekä halpenemaan. Pakotettuja etupainotteisia investointeja pitäisikin siis välttää.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä korostaa, että esityksen pääasiallisina kärsijöinä olisivat etenkin laajempaa rakennusluvallista peruskorjausta tekevät vanhemmat asunto-osakeyhtiöt sekä pk-yritykset, joita hallituksen tiukat vaateet ja velvoitteet koskisivat juuri sähköautojen latauspisteiden ja niiden rakentamisen osalta.

Mielipide

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Valiokunnan lausunto TaVL 14/2020 vp
Eriävä mielipide 1

että 5 §:n 3 momentti ja 6 §:n 3 momentti sekä 10 § muutetaan seuraavasti:

5 §

Uuden rakennuksen varustaminen sähköajoneuvojen latauspisteillä tai latauspistevalmiudella

Uuteen muuhun rakennukseen kuin asuinrakennukseen, jossa on yli 10 pysäköintipaikkaa, on asennettava yksi suuritehoinen latauspiste tai vaihtoehtoisesti:

4) latauspistevalmius jokaiselle pysäköintipaikalle

6 §

Laajamittaisesti korjattavan rakennuksen varustaminen sähköajoneuvojen latauspisteillä tai latauspistevalmiudella

Laajamittaisen korjauksen kohteena olevaan muuhun kuin asuinrakennukseen, jossa on yli 10 pysäköintipaikkaa, on asennettava yksi suuritehoinen latauspiste tai vaihtoehtoisesti:

4) latauspistevalmius jokaiselle pysäköintipaikalle

10 §

Sähköajoneuvojen latauspisteitä ja latauspistevalmiutta koskeva poikkeus

Mitä 5 §:n 3 ja 4 momentissa ja 6 §:n 3 ja 4 momentissa ja 7 §:ssä säädetään, ei koske latauspisteiden eikä latauspistevalmiuden asentamista mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY tarkoitettujen mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten omistuksessa ja käytössä oleviin rakennuksiin.

Helsingissä 3.6.2020

Sakari Puisto ps
Veikko Vallin ps
Minna Reijonen ps